

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om genomförande av vissa bestämmelser om uppehållsrätt i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om genomförande av vissa bestämmelser om uppehållsrätt i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen.

Förenade konungariket har utträtt ur Europeiska unionen genom ett utträdesavtal mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket som trädde i kraft den 1 februari 2020. Avtalet är ett unionsavtal och som sådant direkt tillämplig rätt. Utträdesavtalet innehåller dock bestämmelser enligt vilka medlemsstaterna och Förenade konungariket när det gäller ansökan om uppehållsrätt enligt utträdesavtalet har prövningsrätt i fråga om förfaranden och tidtabeller. Genomförandet och tillämpningen av dessa bestämmelser ska föreskrivas genom lag.

I propositionen föreslås att det ansökningsförfarande som föreskrivs i utträdesavtalet ska tillämpas i Finland när den uppehållsrätt som grundar sig på EU-rätten för medborgare i Förenade konungariket som är bosatta i Finland och deras familjemedlemmar på ansökan byts ut mot uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Allmänt.....	3
2.2 Statistik.....	4
2.3 Om registrering av uppehållsrätt och uppehållstillstånd	5
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	6
4.1 De viktigaste förslagen.....	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	7
4.3 Ekonomiska konsekvenser	8
4.4 Andra konsekvenser	8
4.5 Om konsekvenserna för utträdesavtalet	9
4.5.1 Utträdesavtalets personrelaterade tillämpningsområde	9
4.5.2 Om uppehållsrätt och rätt till fri rörlighet	9
4.5.3 Om ändringar i uppehållsstatus.....	10
4.5.4 Om konsekvenserna för andra rättigheter	11
4.5.5 Ansökan och beslutsfattande.....	12
4.5.6 Upphållstillståndskort.....	12
5 Alternativa handlingsvägar	12
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	12
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	13
6 Remissvar	14
7 Specialmotivering	14
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	19
9 Ikraftträdande.....	19
10 Verkställighet och uppföljning	19
11 Förhållandet till grundlagen samt lagstiftningsordning	20
LAGFÖRSLAG	22
Lag om genomförande av vissa bestämmelser om uppehållsrätt i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen	22

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (nedan *Förenade kungariket*) har utträtt ur Europeiska unionen (nedan *EU*) och Europeiska atomenergigemenskapen. Utträdet har skett genom avtalet mellan Förenade kungariket och EU om Förenade konungariket Storbritanniens och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT C 384, 12.11.2019, s. 3, nedan *utträdesavtalet*), som EU har ratificerat genom rådets beslut (EU) 2020/135 av den 30 januari 2020. Avtalet är ett unionsavtal, dvs. ett avtal som hör till EU:s exklusiva behörighet och är som sådant direkt tillämplig rätt. Avtalet innehåller bestämmelser med stöd av vilka medlemsstaterna kan fatta beslut om hur bestämmelserna ska tillämpas för att rättigheter enligt utträdesavtalet ska kunna sökas och när de kan sökas.

Regeringspropositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet i samarbete med Migrationsverket samt andra ministerier och ämbetsverk.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM011:00/2020>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

I Finland bor cirka 5 000 personer som är medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar. Deras uppehållsrätt i landet har grundat sig på att Storbritannien var en EU-medlemsstat fram till den 31 januari 2020 och hade förbundit sig till unionens grundfördrag och rättsakter genom vilka unionsmedborgarna garanteras grundläggande fri- och rättigheter, inklusive fri rörlighet för personer och rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat.

I 10 kap. i utlänningslagen (301/2004) föreskrivs det om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars skyldighet att registrera sin vistelse, om avsikten är att vistas i landet i mer än tre månader. Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar ska ha registrerat sin vistelse i enlighet med detta. Också andra rättigheter följer av registreringen av uppehållsrätten, till exempel rätten till hemkommun och rätten att registrera sig som arbetssökande samt kravet på laglig vistelse enligt lagstiftningen om social trygghet.

Efter utträdet blev Förenade kungariket ett så kallat tredjeland och dess medborgare tredjelandsmedborgare. Utträdesavtalet trädde i kraft den 1 februari 2020. Därefter inleddes en övergångsperiod fram till och med den 31 december 2020 under vilken unionens bestämmelser om fri rörlighet tillämpas på samma sätt som före utträdet. I praktiken tillämpas bestämmelserna i 10 kap. i utlänningslagen fortfarande på vistelsen i landet för medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar under övergångsperioden, och innebär inga konsekvenser för uppehållsrätten och de övriga rättigheter som följer av den under övergångsperioden. Vistelse i landet är med stöd av unionsrätten laglig under övergångsperioden.

Syftet med utträdesavtalet är att trygga ställningen för de medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som har utnyttjat den fria rörligheten och med den som grund bosatt sig i en annan medlemsstat. Syftet med utträdesavtalet framhävs i detta avseende av att när permanent uppehållsrätt har beviljats i enlighet med utträdesavtalet har rättigheterna beviljats på livstid. Utträdesavtalet betonar således en fortsättning av så kallat normalt liv på den plats man har bosatt sig. Därför är det viktigt att omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet.

Med tanke på att omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet är det viktigt att medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som med stöd av unionsrätten vistades i Finland före utgången av övergångsperioden fortsätter att vistas i Finland också efter övergångsperiodens utgång. Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar ska ha registrerat sin vistelse på ovan nämnt sätt och de ska också ha för avsikt att fortsätta sin vistelse i Finland efter övergångsperioden.

Tillämpningsområdet för utträdesavtalet omfattar också dem som enligt utträdesavtalet har rätt att komma till Finland efter övergångsperiodens utgång. En sådan rättighet har bland annat familjemedlemmarna till en medborgare i Förenade kungariket när familjebanden finns före utgången av övergångsperioden, även om familjemedlemmarna då vistas någon annanstans än i Finland och kommer till Finland först efter övergångsperioden.

Utträdesavtalets tillämpningsområde omfattar under vissa förutsättningar också barn som föds eller adopteras lagligen efter övergångsperioden.

Ännu under 2020 och senast årets sista dag före utgången av övergångsperioden kan Förenade kungarikets medborgare första gången komma till Finland genom att utnyttja sina rättigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (*direktivet om fri rörlighet*) så att de kommer att omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet. De kan alltså resa in i Finland ännu torsdagen den 31 december 2020 och komma att omfattas av utträdesavtalet, trots att de inte har ansökt om registrering av sin uppehållsrätt som unionsmedborgare (nedan även *EU-registrering*).

I utträdesavtalet föreskrivs att så kallade blivande makar, när äktenskap eller registrerat partnerskap ingås eller registreras efter övergångsperioden, inte omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet. På deras inresa och vistelse i landet tillämpas bestämmelserna om tredjelandsmedborgare, dvs. de måste ansöka om uppehållstillstånd.

På inresan och vistelsen i landet för en medborgare i Förenade kungariket efter övergångsperioden, om sökanden inte omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet, tillämpas samma bestämmelser som för andra tredjelandsmedborgare, dvs. ansökan om uppehållstillstånd gäller.

2.2 Statistik

Enligt Statistikcentralen är Förenade kungarikets medborgare (Storbritannien i statistiken) den 13 största gruppen enligt medborgarskap med 4 619 medborgare, medan det totala antalet utländska medborgare bosatta i Finland 2018 var nästan 258 000. Av dem är cirka 4,5 procent i åldern 0–14 år, 87 procent är i arbetsför ålder (15–64 år) och 8,5 procent är i pensionsåldern (över 64 år). Enligt könsfördelningen är 80,1 procent män och 19,9 procent kvinnor.

Alla EU-medborgare som kommer till Finland med stöd av den fria rörligheten uppfyller inte de krav på en positiv registrering av uppehållsrätten som ställs i direktivet om fri rörlighet och har därmed inte heller rätt att bosätta sig i landet. Av alla Migrationsverkets beslut om EU-registrering, av vilka 9 319 fattades 2019, var 8,4 procent negativa (786 beslut). Av dessa beslut gällde 1 129 EU-registrering av medborgare i Förenade kungariket, och av dem var 75 negativa, dvs. 6,7 procent.

Vi en granskning av alla EU-medborgare är antalet ansökningar som gäller intyg om permanent uppehållsrätt få. Det finns således heller inte någon exakt statistik över hur många medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som bor i Finland som har permanent uppehållsrätt i EU, dvs. som med stöd av unionsrätten har vistats i Finland oavbrutet i minst fem år. Det finns inte heller någon exakt statistik över hur många av dem som har ett intyg om permanent uppehållsrätt eller hur många som inte har ansökt om intyget. På det ringa antalet ansökningar torde allmänt inverka att villkoren för uppehållsrätt kontrolleras när permanent uppehållsrätt söks och uppehållsrätten kan förvägras, om villkoren inte längre uppfylls eller har uppfyllts under de föregående fem åren. Även omständigheten att det i unionsrätten inte föreskrivs någon skyldighet att ansöka om intyg om permanent uppehållsrätt och att vistelsen i landet ändå är laglig torde inverka.

Av Migrationsverkets statistik framgår hur besluten om permanent uppehållsrätt fördelar sig på positiva och negativa beslut. Av alla beslut 2018 var 205 positiva och 10 negativa, och de 27 besluten för medborgare i Förenade kungariket var alla positiva. Av besluten 2019 var 463 positiva och 42 negativa, av vilka merparten gällde beslut som fattats i fråga om medborgare i Förenade kungariket, dvs. 328 positiva och 17 negativa beslut. Under de första tre månaderna 2020 har permanent uppehållsrätt beviljats 13 medborgare i Förenade kungariket.

År 2018 lämnades sammanlagt 10 291 ansökningar in om registrering av uppehållsrätt för EU-medborgare och 2019 sammanlagt 10 051 ansökningar. Antalet ansökningar om registrering av uppehållsrätt för EU-medborgare i fråga om medborgare i Förenade kungariket har ökat under de senaste åren, då antalet ansökningar 2017 var 447, 2018 var det 660 och 2019 var antalet 1 158. Under de tre första månaderna 2020 hade 178 ansökningar lämnats in.

2.3 Om registrering av uppehållsrätt och uppehållstillstånd

I 10 kap. i utlänningslagen finns bestämmelser om vistelse i fråga om medborgare i Europeiska unionen och därmed jämförbara personer. Enligt 159 § 1 mom. ska en unionsmedborgare som vistas i Finland över tre månader registrera sin vistelse. Registreringsansökan ska lämnas till Migrationsverket inom tre månader från inresan. I 161 § 1 och 2 mom. föreskrivs att en unionsmedborgares familjemedlem, som inte är unionsmedborgare, utfärdas på ansökan ett uppehållskort för unionsmedborgares familjemedlem och att uppehållskort beviljas om familjemedlemmen har för avsikt att uppehålla sig i Finland mer än tre månader. Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar ska ha gjort på detta sätt när Förenade kungariket var en EU-medlemsstat och ska göra på samma sätt under övergångsperioden. Efter att uppehållsrätten har registrerats kan grunden för vistelsen (självständig vistelse, studier, arbete, familjeband) ha bytts till en annan, och vid tidpunkten för bytet har det inte funnits någon skyldighet att ansöka om ny registrering.

Direktivet om fri rörlighet antogs den 29 april 2004 och med anledning av det infördes i utlänningslagen 10 kap. om vistelse i fråga om medborgare i Europeiska unionen och därmed jämförbara personer, vilket trädde i kraft den 30 april 2007. En del av de medborgare i Förenade kungariket som har flyttat till Finland innan bestämmelserna om fri rörlighet trädde i kraft kan fortfarande som bevis på uppehållsrätten ha ett uppehållstillstånd enligt den då gällande utlänningslagen, vilket inte har bytts ut mot ett registreringsbevis för unionsmedborgare.

I 161 g § i utlänningslagen föreskrivs det om permanent uppehållsrätt. I paragrafens 1 mom. föreskrivs att unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt i Finland under en oavbruten period av fem år har permanent uppehållsrätt. Enligt 2 mom. gäller detsamma också en unionsmedborgares familjemedlemmar som själva inte är unionsmedborgare, men som lagligt har uppehållit sig i Finland tillsammans med unionsmedborgaren under en oavbruten period av fem

år. I 161 h och 162 § i den lagen föreskrivs att ett intyg om permanent uppehållsrätt eller ett uppehållskort för familjemedlemmar ska utfärdas på ansökan. Varken i utlänningslagen eller direktivet om fri rörlighet ingår någon skyldighet att ansöka om ett intyg eller uppehållskort som styrker permanent uppehållsrätt. Rätt till permanent vistelse föreligger även om den inte söks.

Personer som omfattas av unionsrätten har med hjälp av den fria rörligheten lätt kunnat flytta inom Schengenområdet från en medlemsstat till en annan. Alla har inte nödvändigtvis iakttagit lagens skyldighet att registrera sin vistelse när avsikten är att vistelsen ska pågå i över tre månader. Det är svårt att uppskatta hur många medborgare i Förenade kungariket som vistas i Finland utan att uppfylla skyldigheten att registrera sin vistelse.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att genom lag föreskriva om genomförandet av bestämmelserna om uppehållsrätt i utträdesavtalet så att medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som vistas i Finland ska kunna ansöka om den uppehållsrätt som anges i utträdesavtalet för att kunna fortsätta sin vistelse i Finland. Ett ytterligare mål är att genom propositionen säkerställa sådana smidiga, transparenta och enkla förvaltningsförfaranden vid ansökan om uppehållsrätt som förutsätts enligt utträdesavtalet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

Genom propositionen föreskrivs det om förfarandet och tidsfristen för ansökan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. I förfarandet byts den uppehållsrätt som grundar sig på EU-rätten på ansökan ut mot uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet.

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det förfarande som föreskrivs i artikel 18.1 i utträdesavtalet ska tillämpas i Finland när den uppehållsrätt som grundar sig på EU-rätten för medborgare i Förenade kungariket som är bosatta i Finland på ansökan byts ut mot uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Bestämmelsen i utträdesavtalet ska tillämpas oberoende av när uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet söks. Detta innebär alltså att medborgare i Förenade kungariket måste lämna in en ansökan för att få de rättigheter som anges i andra delen av utträdesavtalet, med undantag för det undantag som anges i följande stycke.

Enligt artikel 18.1 h i utträdesavtalet måste inte de som före utgången av övergångsperioden har permanent uppehållsrätt och ett intyg om detta lämna in någon ansökan.

Enligt unionsrätten har EU-medborgare ingen skyldighet att ansöka om ett intyg som styrker permanent uppehållsrätt efter en laglig och oavbruten vistelse på fem år. Därför föreslås det, eftersom man vet att medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som vistas i Finland helt berättigat har underlåtit att ansöka om intyget, att artikel 18.1 h i huvudsak ska tillämpas också på dem genom att det tas in en skild bestämmelse i frågan.

I propositionen föreslås det att det i enlighet med artikel 19.1 i utträdesavtalet ska vara möjligt att ansöka om rättigheter enligt utträdesavtalet under övergångsperioden från och med den 1 oktober 2020. Samtidigt föreslås det i enlighet med artikel 18.1 b i utträdesavtalet att tidsfristen för att lämna in ansökan för personer som vistas i Finland före utgången av övergångsperioden ska löpa ut nio månader efter utgången av övergångsperioden, dvs. som det ser ut nu den 30 september 2021, om övergångsperioden inte förlängs. Således är den totala tiden för ansökan

om uppehållsrätt ett år under perioden 1.10.2020–30.9.2021. Samma tidsfrist för inlämnande av ansökan ska tillämpas på sådana gränsarbetare som föreskrivs i artikel 26 i utträdesavtalet.

I propositionen föreslås dessutom med stöd av artikel 14.1 andra stycket i utträdesavtalet att det efter det att fem år har förflutit från utgången av övergångsperioden, dvs. från och med den 1 januari 2026, om övergångsperioden inte förlängs, i samband med inresa eller utresa inte ska godkännas nationella identitetshandlingar som inte innehåller ett chip som överensstämmer med Internationella civila luftfartsorganisationens krav på biometrisk identifiering.

Det föreslås dessutom att personer som omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet ska jämföras med personer som avses i 2 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012).

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Genom propositionen åläggs medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som är bosatta i Finland en skyldighet att ansöka om uppehållsstatus i enlighet med utträdesavtalet. Genom propositionen fastställs en tidsfrist för dem som vistas i Finland före utgången av övergångsperioden inom vilken ansökan ska göras. Avsikten är att alla registreringar som grundar sig på EU-rätten ska bytas ut mot en uppehållsstatus i enlighet med utträdesavtalet och att en ny handling i form av ett uppehållstillståndskort ges som bevis på detta.

I artikel 18.1 h i utträdesavtalet föreskrivs ett undantag från den skyldighet som nämns i föregående stycke. Enligt undantaget är de medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som före övergångsperiodens utgång innehar en giltig handling om permanent uppehållsrätt inte skyldiga att ansöka om att detta dokument byts ut mot en ny uppehållshandling. De visar sin uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet efter övergångsperioden genom den fysiska handling som de har beviljats och innehar och som visar att de har permanent uppehållsrätt. De ska använda samma handling när de reser över Schengenområdets yttre gräns för att visa att de har uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet i det land som utfärdat handlingen. Enligt utträdesavtalet har dessa personer dock rätt att byta ut detta intyg mot en ny uppehållshandling. Då utfärdas den nya uppehållshandlingen avgiftsfritt efter det att sökandens identitet har kontrollerats, en kontroll med avseende på kriminalitet och en säkerhetskontroll har gjorts och sökandens nuvarande vistelseort har fastställts.

I lagen föreslås dessutom bestämmelser om de medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som inte innehar ett intyg om permanent uppehållsrätt men som före utgången av övergångsperioden lagligt har uppehållit sig i landet under en oavbruten period av fem år. De blir skyldiga att genom en ansökan byta ut sin gamla handling om uppehållsrätt mot ny permanent uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Vid beslutsfattandet iaktas lättare prövning, men allmän ordning och allmän säkerhet samt folkhälsan ska beaktas.

Ansökningsförfarandet enligt artikel 18.1 i utträdesavtalet innebär således att andra medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar än de som avses i artikel 18.1 h i utträdesavtalet är skyldiga att ansöka om ny uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet inom den tidsfrist som anges för ansökan. Skyldigheten gäller för det första dem vars vistelse inte varat i fem år före övergångsperiodens utgång. För det andra är även de vars vistelse har varat över fem år, men som inte har något intyg om permanent uppehållsrätt, skyldiga att ansöka om den nya uppehållsrätten. Ansökan ska göras till Migrationsverket och den kräver ett besök vid verkets kundserviceställe, bl.a. för att ta upp biometriska identifieringsuppgifter och foga dem till det uppehållstillståndskort som ska beviljas. I utträdesavtalet fastställs vilka utredningar som ska fogas till ansökan.

4.3 Ekonomiska konsekvenser

Ikraftträdandet av lagen förutsätter att uppskattningsvis 5 000 ansökningar om uppehålls rätt eller begäran om intyg om permanent uppehålls rätt för medborgare i Förenade kungariket behandlas vid Migrationsverket. Både en ansökan om uppehålls rätt och en begäran om intyg om permanent uppehålls rätt förutsätter ett kundbesök hos Migrationsverket för att ta upp de biometriskä kännetecken som behövs för uppehållstillståndskortet. När det gäller ärendehantering och kundkommunikation bör det beaktas att det enligt utträdesavtalet ska iakttagas smidiga, transparenta och enkla förvaltningsförfaranden vid behandlingen av ansökningar. Sökandena ska få hjälp med att styrka sin rätt och att undvika fel eller utelämnanden i sina ansökningar.

Det bedöms att behandlingen av ansökningar om uppehålls rätt och begäran om intyg i regel kan avklaras vid servicestället i samband med att ärendet utträttas. Situationen kan jämföras med registreringen av EU-medborgares uppehålls rätt vid Migrationsverket. År 2019 kunde 82 procent av de ansökningar om registrering av uppehålls rätt för EU-medborgare eller intyg om permanent uppehålls rätt för EU-medborgare som lämnats in av medborgare i Förenade kungariket avgöras på servicestället i samband med utträddet av ärendet och 18 procent krävde närmare utredning.

Behandlingen av ansökningar om intyg om permanent uppehålls rätt enligt utträdesavtalet är snabbare än behandlingen av ansökningar om uppehålls rätt, eftersom förutsättningarna för uppehålls rätt inte längre utreds separat i detta skede. Med statistiken som grund är det svårt att exakt bedöma hur många medborgare i Förenade kungariket som kommer att lämna in en ansökan och hur många som kommer att lämna in en begäran om intyg. Den uppskattade arbetskraftskostnaden för behandlingen av cirka 5 000 ansökningar och begäran om intyg vid Migrationsverket är 520 000 euro (8 årsverken för tiden 1.10.2020–30.9.2021). Dessutom uppstår kostnader för behövliga ändringar i systemet för hantering av utlänningsärenden (UMA), nya ansökningsblanketter och kort som visar uppehålls rätt. Kostnaderna för dessa uppgår till sammanlagt cirka 60 000–90 000 euro, beroende på om det för ändamålet genomförs en möjlighet att lämna in ansökningar via det elektroniska ärendehanteringssystemet.

Enligt utträdesavtalet kan ansökan antingen vara avgiftsfri eller så kan det tas ut en avgift som inte överstiger den avgift som tas ut av finska medborgare för utfärdande av liknande handlingar. I Finland kommer det att föreskrivas att ansökan ska vara avgiftsbelagd genom en avgiftsförordning och att avgiften ska motsvara självkostnadsvärdet för prestationen. Alla de nämnda utgifterna inkluderas i avgifterna. Intäkterna från de avgifter som tas ut för ansökningarna nettobudgeteras under moment 26.40.01. Ärendet kräver inte tilläggsfinansiering i statsbudgeten för innevarande år. Utbyte av intyg om permanent uppehålls rätt och permanent uppehållskort för familjemedlemmar som grundar sig på direktivet om fri rörlighet samt av uppehållstillståndskort för permanent uppehållstillstånd i enlighet med utlänningslagen till permanent uppehålls rätt i enlighet med utträdesavtalet sker avgiftsfritt på ansökan, men dessa utgifter kan 2020 skötas inom ramen för anslaget under moment 26.40.01 och 2021 inom ramen för den finansiering som planerats under momentet i planen för de offentliga finanserna 2021–2024.

4.4 Andra konsekvenser

Genom propositionen säkerställs att de cirka 5 000 medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som är bosatta i Finland kan stanna kvar efter den övergångsperiod som anges i utträdesavtalet. I utträdesavtalet föreskrivs om förutsättningarna för fortsatt uppehålls rätt och om andra rättigheter, men genom denna proposition fastställs de förfaranden och tidsplaner enligt vilka personerna kan ansöka om den uppehålls rätt de är berättigade till i enlighet med utträdesavtalet och därigenom säkerställa kontinuiteten för sina övriga rättigheter.

Med propositionen görs det möjligt för Förenade kungarikets medborgare som arbetar, utövar företagsverksamhet eller studerar i Finland att fortsätta med sin verksamhet utan avbrott. Detta är viktigt också för hela näringslivet, där den kunniga arbetskraften får fortsätta sitt arbete.

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för de olika könen. Det bör noteras att 80 procent av de medborgare i Förenade kungariket som vistas i landet är män och 20 procent är kvinnor. Propositionen har inte heller några konsekvenser för barnen. Familjemedlemmarnas ansökningar ska behandlas tillsammans när ansökningarna har lämnats in samtidigt. Dessutom har ställningen för barn som fötts eller adopterats efter övergångsperioden tryggats genom bestämmelserna i utträdesavtalet.

4.5 Om konsekvenserna för utträdesavtalet

4.5.1 Utträdesavtalets personrelaterade tillämpningsområde

Tillämpningsområdet för utträdesavtalet omfattar de familjehelheter som de facto har bildats och är etablerade före övergångsperiodens utgång. På så sätt utesluts från tillämpningsområdet äktenskap och registrerade partnerskap som ingås efter övergångsperiodens utgång. På en sådan så kallad ny make tillämpas bestämmelserna om tredjelandsmedborgare, om inte maken är medborgare i en annan medlemsstat i EU, i ett EES-land (Island, Liechtenstein och Norge) eller i Schweiz.

Om familjen har bildats och existerar före utgången av övergångsperioden, förutsätts det inte att familjemedlemmarna kommer till Finland före utgången av övergångsperioden, utan de kan komma också därefter. I utträdesavtalet föreskrivs det inte när de senast ska komma till landet. Därför är det till exempel möjligt att familjen till en medborgare i Förenade kungariket kommer till landet 2025 och då för första gången ansöker om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Ansökan ska också då göras till Migrationsverket.

I utträdesavtalet föreskrivs det att barn som föds och adopteras efter övergångsperiodens utgång omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet när vissa villkor uppfylls.

4.5.2 Om uppehållsrätt och rätt till fri rörlighet

Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som i enlighet med unionsrätten har uppehållit sig lagligt i Finland under en oavbruten tid av fem år eller i särskilda situationer under kortare tid i enlighet med direktivet om fri rörlighet, har rätt till permanent uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet.

Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som före utgången av övergångsperioden lagligen och i enlighet med villkoren i direktivet om fri rörlighet har vistats i Finland i mindre än fem år har rätt till permanent uppehållsrätt enligt utträdesavtalet, efter det att deras vistelse har varat den föreskrivna tiden.

Förenade kungarikets utträde ur EU innebär enligt utträdesavtalet att bestämmelserna om fri rörlighet inte längre tillämpas efter övergångsperioden. Upphållsrätt i enlighet med utträdesavtalet som har beviljats i Finland berättigar till vistelse i Finland. En medborgare i Förenade kungariket och hans eller hennes familjemedlemmar som har fått uppehållsrätt har dock rätt att röra sig inom Schengenområdet med ett identitetskort eller pass och ett intyg om uppehållsrätt under högst 90 dagar inom en period av 180 dagar, men de har inte längre fri rätt med stöd av EU-rätten eller rätt med stöd av utträdesavtalet att bosätta sig i en annan EU-medlemsstat.

Enligt artikel 39 i utträdesavtalet ska personerna åtnjuta de rättigheter som de beviljas med stöd av utträdesavtalet livet ut, såvida de inte upphör att uppfylla de angivna villkoren. Permanent uppehållsrätt går förlorad vid vistelse utanför Finland i mer än fem på varandra följande år.

Innan rätten till permanent uppehållsrätt har förvärvats, förlorar man uppehållsrätten om en tillfällig vistelse utanför Finland pågår för länge. Vistelsen ska dessutom vara tillräckligt oavbruten för att den ska räknas in i vistelsetiden för att få permanent uppehållsrätt. Därför är tillfällig frånvaro som inte sammanlagt överstiger sex månader per år eller längre frånvaro på grund av värnplikt eller en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, exempelvis graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i tredjeland tillåtna och inverkar inte på bedömningen av om uppehållet är oavbrutet.

Det är också möjligt att uppehållsrätt enligt utträdesavtalet inte beviljas, förvägras eller återkallas av skäl som hänför sig till allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.

Vistelsen i Finland för en brittisk medborgare och hans eller hennes familjemedlemmar är laglig under den tid som uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kan sökas ännu efter utgången av övergångsperioden, om personen har giltig uppehållsrätt enligt EU-rätten. Bestämmelser om detta finns i artikel 18.2 i utträdesavtalet. Där hänvisas till artikel 18.1 b och 18.1 c i utträdesavtalet, där det föreskrivs om ansökningstidens längd och att ansökningstiden under vissa omständigheter kan förlängas med ett år.

Den fria rörligheten enligt EU-rätten, som garanteras genom utträdesavtalet, upphör för medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar vid utgången av övergångsperioden. Efter övergångsperioden grundar sig deras vistelse i landet inte på fri rörlighet, utan på en uppehållsrätt som de har beviljats tidigare med stöd av EU-rätten eller ansökt om före utgången av övergångsperioden, eller på en uppehållsrätt enligt utträdesavtalet.

4.5.3 Om ändringar i uppehållsstatus

Enligt artikel 17.1 i utträdesavtalet ändras inte medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmars rätt att återropa bestämmelserna i utträdesavtalet på grund av att deras status ändras exempelvis från och till studerande, arbetstagare, egenföretagare eller ekonomiskt inaktiv person. När uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet har beviljats behöver medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar inte ansöka om ny uppehållsrätt, även om de till exempel byter arbetsplats, blir företagare, blir arbetstagare efter att ha varit studerande eller pensionär efter att ha varit arbetstagare. Uppehållsrätten enligt utträdesavtalet inbegriper rätt till studier, arbete och bedrivande av företagsverksamhet.

Enligt artikel 17.1 i utträdesavtalet ska personer som vid utgången av övergångsperioden har uppehållsrätt i egenskap av familjemedlemmar till medborgare i Förenade kungariket behålla sin rätt på grund av sin status som familjemedlem, även om de förvärvar medborgarskap i Förenade kungariket. Efter övergångsperioden ändras deras status inte så att de skulle få de rättigheter som följer av utträdesavtalet som medborgare i Förenade kungariket, när rättigheterna tidigare har förvärvats i egenskap av familjemedlem.

I artikel 17.2 i utträdesavtalet föreskrivs dessutom särskilt om familjemedlemmarnas rättigheter. Enligt artikeln ska de rättigheter för familjemedlemmar som före övergångsperiodens utgång är beroende av medborgare i Förenade kungariket för sin försörjning kvarstå även efter det att de upphör att vara försörjningsberoende.

Uppehållsrätten för arbetstagare från Förenade kungariket som omfattas av utträdesavtalet kommer i fortsättningen att grunda sig på utträdesavtalet. I 86 a och 86 b § i utlänningslagen föreskrivs om arbetsgivarens och andra uppdragsgivares skyldigheter. De ska bland annat försäkra sig om att en utländsk arbetstagare har rätt att arbeta. I 86 a § 2 mom. i utlänningslagen föreskrivs att en arbetsgivare som anställer en icke-unionsmedborgare, en därmed jämförbar person eller en familjemedlem till någon av dessa utan dröjsmål ska lämna arbets- och näringsbyrån den information och utredning och den försäkran som avses i 72 § samt för förtroendemannen, den förtroendevalda och arbetarskyddsfullmäktigen på arbetsplatsen uppge utlänningens namn och det kollektivavtal som ska tillämpas. I 72 § i utlänningslagen föreskrivs vilka bilagor arbetsgivaren ska foga till ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare. Eftersom 86 a § 2 mom. i utlänningslagen i princip gäller situationer där det krävs uppehållstillstånd för arbetstagare, vilket personer som omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet inte behöver, är 86 a § 2 mom. i utlänningslagen inte avsett att bli tillämpat i sådana situationer som avses i den föreslagna lagen.

4.5.4 Om konsekvenserna för andra rättigheter

Enligt 4 § i lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019) förutsätter rätten till bosättningsbaserade sociala trygghetsförmåner laglig vistelse i landet. Rätten till bosättningsbaserade sociala trygghetsförmåner för medborgare i Förenade kungariket som vistas i Finland under övergångsperioden och vars vistelse i Finland fortgår över övergångsperioden fortsätter så länge deras vistelse i Finland i enlighet med 4 § är laglig och de i övrigt uppfyller villkoren för att få sociala trygghetsförmåner. I praktiken ska den lagliga vistelsen fortsätta i minst nio månader från utgången av övergångsperioden, även om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet inte söks. En förutsättning är dock att de medborgare i Förenade kungariket som anlänt till Finland före den 1 oktober 2020 har registrerat sin uppehållsrätt i enlighet med 10 kap. i utlänningslagen. För dem som anlänt till Finland efter den 1 oktober 2020 krävs enligt den föreslagna lagen inte längre registrering i enlighet med direktivet om fri rörlighet. Vistelsens laglighet grundar sig på uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet när den har beviljats.

Det kommer även i fortsättningen att vara möjligt att registrera sig som arbetslös arbetssökande med stöd av 6 § i den föreslagna lagen.

En utstationerad arbetstagares rätt att arbeta i Finland grundar sig på hans eller hennes arbetsgivares frihet att tillhandahålla tjänster inom EU, i samband med vilken arbetsgivaren får utstationera arbetstagare i Finland. När arbetsgivarens rätt att tillhandahålla tjänster i Finland upphör, upphör också den utstationerade arbetstagarens rätt att arbeta, om det inte finns någon annan laglig grund för rätten att arbeta. När det gäller social trygghet bestäms den lagstiftning om social trygghet som ska tillämpas på utstationerade arbetstagare i enlighet med artikel 30.1 e och artikel 31 i utträdesavtalet. Med stöd av bestämmelserna tillämpas Förenade kungarikets lagstiftning om social trygghet på arbetstagare som är utstationerade i Finland från Förenade kungariket, och de A1-intyg som de beviljats från Förenade kungariket under övergångsperioden (till och med den 31 december 2020) förblir i kraft.

En studerande kan undgå skyldigheten att betala terminsavgift genom att byta sin uppehållsstatus till uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet och lägga fram en utredning om detta för sin högskola.

Närmare information om utträdesavtalets konsekvenser i olika situationer finns på adressen <https://vnk.fi/sv/information-om-brexite>.

4.5.5 Ansökan och beslutsfattande

I utträdesavtalet föreskrivs att ansökningsblanketterna ska vara korta, enkla och användarvänliga med tanke på utträdesavtalets sammanhang. Ansökningar som lämnas in samtidigt av medlemmar i samma familj ska behandlas tillsammans. Vid handläggningen av ansökningarna ska smidiga, transparenta och enkla administrativa förfaranden iakttas och onödiga administrativa bördor ska undvikas.

Migrationsverket ska innan lagen träder i kraft utarbeta ansökningsblanketter med vilka uppehållsrätt enligt utträdesavtalet söks. Verket ska också säkerställa att ansökningarna behandlas på det sätt som anges i utträdesavtalet. Detsamma gäller också finska beskickningar utomlands när de tar emot en ansökan som ska lämnas in till Migrationsverket.

4.5.6 Uppehållstillståndskort

Kommissionen antog den 21 februari 2020 genomförandebeslut C(2020) 1114 om handlingar som ska utfärdas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 18.1 och 18.4 och artikel 26 i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (nedan *genomförandebeslutet*). Enligt beslutet ska det när uppehållshandlingar utfärdas iakttas samma utformning som i de uppehållstillståndskort som utfärdas för tredjelandsmedborgare, dvs. ska rådets förordning (EG) nr 1030/2002, sådan den lyder ändrad genom förordning (EU) 2017/1954, om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredjeland iakttas (nedan *förordning (EG) nr 1030/2002*) och i fråga om de anteckningar på uppehållstillståndskortet som visar att det utfärdats i enlighet med utträdesavtalet. Genom sitt beslut säkerställer kommissionen att de handlingar om uppehållsrätt som EU-medlemsstaterna utfärdar i enlighet med utträdesavtalet följer ett enhetligt format, innehåller alla nödvändiga uppgifter och uppfyller mycket höga tekniska krav, särskilt när det gäller de säkerhetsegenskaper som behövs för att förhindra kopiering och förfalskning.

5 Alternativa handlingsvägar

Artikel 18.1 och 18.4 i utträdesavtalet innehåller bestämmelser som är alternativa med tanke på tillämpningen av avtalet. Genom tillämpning av artikel 18.1 åläggs medborgare i Förenade kungariket som är bosatta i Finland en skyldighet att ansöka om rättigheter i enlighet med utträdesavtalet, medan ansökan genom tillämpning av artikel 18.4 lämnas till deras egen bedömning.

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Enligt artikel 18.1 och 18.4 i utträdesavtalet har myndigheten, dvs. Migrationsverket, skyldighet att ta emot, behandla och fatta beslut om ansökan. I utträdesavtalet föreskrivs att i den handling om uppehållsrätt som utfärdas med stöd av utträdesavtalet ska anges de rättigheter som följer av utträdesavtalet. Enligt artikel 18.4 föreligger ingen skyldighet att ansöka om en ny handling om uppehållsrätt, utan det är fråga om en rättighet. Enligt artikeln ska brittiska medborgare och deras familjemedlemmar och andra personer som uppehåller sig i Finland med stöd av unionsrätten inte behöva ansöka om en ny uppehållsstatus i enlighet med utträdesavtalet. De får dock, om de så önskar, på de villkor som anges i direktivet om fri rörlighet ansöka om en uppehållshandling i enlighet med utträdesavtalet där det anges att handlingen har utfärdats i enlighet med utträdesavtalet. Migrationsverket ska i vilket fall som helst ha beredskap att bevilja handlingar om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet, eftersom sökanden har rätt till det. Följaktligen

ålägger artikel 18.4 myndigheten samma skyldigheter som artikel 18.1 när det gäller processen för och utfärdandet av handlingar om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet.

När det gäller myndigheterna hänför sig till artikel 18.4 det faktum att medborgare i Förenade kungariket efter Förenade kungarikets utträde ur EU har blivit tredjelandsmedborgare, med samma formkrav för att visa sin uppehållsrätt som andra tredjelandsmedborgare. Efter övergångsperioden bör det också vara lätt och enkelt att avgöra om en medborgare i Förenade kungariket omfattas av utträdesavtalet eller om personen vid inresa ska behandlas på samma sätt som andra tredjelandsmedborgare. Det är också fråga om hur och med hjälp av vilka handlingar personerna för andra myndigheter visar de rättigheter som hänför sig till vistelsen i landet och de rättigheter som följer av uppehållsrätten, när personerna ansöker om dem.

När det gäller tillämpningen av artikel 18.4 i utträdesavtalet innebär det i praktiken att med tiden slits intyg om EU-registrering i pappersform, de försvinner eller kan inte annars användas, och det blir aktuellt att ansöka om en ny handling om uppehållsrätt. Intyg i pappersform innehåller inga säkerhetsdetaljer, och registreringsintyget har inte ursprungligen planerats för att jämföras med uppehållstillstånd eller visas upp som ett dokument som styrker uppehållsrätten vid in- och utresekontroll. Det är också lätt att förfalska intyg i pappersform. Andra gränsmyndigheter inom Schengenområdet har inte tillgång till de nationella registren för att säkerställa uppehållsrätten, vilket gör det svårare att säkerställa uppehållsrätten med intyg i pappersform, särskilt när personerna passerar de yttre gränserna i andra Schengenstater. Att använda uppehållshandlingar i pappersform strider helt mot den linje som EU under de senaste åren har krävt i fråga om säkerhetsdetaljer i resedokument. Syftet med det ansökningsförfarande som avses i artikel 18.1 i utträdesavtalet är också att minska antalet sådana intyg i pappersform, även om det sannolikt inte är möjligt att helt bli av med dem.

Det enhetliga formuläret för uppehållstillståndskortet, om vilket kommissionen antog ett genomförandebeslut den 21 februari 2020, underlättar övervakningen både i Finland och i andra Schengenstater. Uppehållstillståndskortet är lätt att identifiera och innehåller säkerhetsdetaljer. Utöver vid in- och utresekontroller kan uppehållsrätten kontrolleras i samband med övervakningen av utlännningar och även i andra Schengenländer i samband med så kallade kontroller i inlandet. Till exempel när en person utreder ärenden hos Folkpensionsanstalten är det lättare för tjänstemannen att försäkra sig om sökandens rättigheter utifrån uppehållstillståndskortet än utifrån en obestämd samling olika intyg i pappersform av varierande format. Det skulle i praktiken vara svårt att sköta ärenden på olika håll i Finland och hos olika myndigheter, om det fanns ett stort antal svårtolkade intyg.

Enligt artikel 18.1 h i utträdesavtalet har de som före utgången av övergångsperioden har permanent uppehållsrätt och ett intyg om detta ingen skyldighet att byta ut intyget till en uppehållshandling i enlighet med utträdesavtalet. De kommer dock att uppmuntras till att avgiftsfritt byta ut det gamla intyget mot en uppehållshandling i enlighet med utträdesavtalet. Detta stöder målet att så många som möjligt ska ha ett intyg om uppehållsrätt i form av ett uppehållstillståndskort.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Enligt delvis ostyrkta uppgifter från kommissionens möte den 3 juni 2020 har 14 medlemsstater för avsikt att tillämpa det ansökningsförfarande som föreskrivs i artikel 18.1 i utträdesavtalet och 13 medlemsstater har för avsikt att tillämpa artikel 18.4. Eftersom informationen fortfarande är icke-offentlig i en del av medlemsstaterna, kan staterna inte bekräftas här.

Flera EU-medlemsstater har meddelat att rättigheter enligt utträdesavtalet kan börja sökas redan under övergångsperioden, men vid något olika tidpunkter. I en del medlemsstater har ansökningstiden börjat löpa redan från och med dagen för utträdet, i andra inleds ansökningsprocessen senare eller så har beslut ännu inte fattats.

Fyra EU-medlemsstater har preliminärt meddelat att den tidsfrist som föreskrivs i artikel 18.1 b för att ansöka om rättigheter enligt utträdesavtalet kommer att vara längre än sex månader från utgången av övergångsperioden.

6 Remissvar

Yttranden om utkastet till regeringsproposition begärdes av alla ministerier, centrala ämbetsverk, förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen. Begäran om yttrande sändes till 27 remissinstanser. Det kom in 18 yttranden och meddelanden. Nio remissinstanser meddelade att de inte har något att yttra sig om eller att de inte lämnar något yttrande. Utifrån de övriga yttranden har det gjorts ändringar och kompletteringar i propositionen.

På basis av högsta förvaltningsdomstolens och utrikesministeriets yttranden har lagens rubrik preciserats. På basis av högsta förvaltningsdomstolens och Östra Finlands förvaltningsdomstols yttranden har bestämmelsen om ändringsökande i lagförslaget formulerats noggrannare. På basis av arbets- och näringsministeriets yttrande har till 6 § i lagförslaget fogats ett 2 mom. om sökandens rätt att arbeta och rätt att bedriva företagsverksamhet, vilket är klargörande och informativt med tanke på sökandens rättigheter. Utifrån Migrationsverkets yttrande har propositionen preciserats. På basis av yttrandet från staben för Gränsbevakningsväsendet har motiveringen till 5 § i lagförslaget kompletterats med en preciserande beskrivning av hur identitetsbevis kan användas för att röra sig inom Schengenområdet och över Schengengränserna. På basis av yttrandena från social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten och Pensionsmyndigheten har propositionen preciserats med avseende på konsekvenserna för den sociala tryggheten. I inget av remissyttrandena motsatte man sig införandet av ansökningsförfarandet enligt utträdesavtalet. Folkpensionsanstalten och Gränsbevakningsväsendet ansåg att ansökningsförfarandet skapar klarhet. Vid ansökningsförfarandet beviljas sökanden ett uppehållstillståndskort som visar personens ställning enligt utträdesavtalet och på så sätt underlättar utträtande och behandling av ärenden hos myndigheterna exempelvis vid Folkpensionsanstalten, när personens uppehållsstatus lätt kan konstateras, och gör gränsformalitetserna smidigare när Schengengränsen passerar.

7 Specialmotivering

Lagen om genomförande av vissa bestämmelser om uppehållsrätt i avtalet om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

1 §. I 1 mom. föreskrivs att det ansökningsförfarande som avses i artikel 18.1 i utträdesavtalet ska tillämpas på byte av uppehållsrätt när medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar ansöker om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Ansökningsförfarandet ska också gälla sådana gränsarbetare som avses i artikel 26 i utträdesavtalet. Där föreskrivs också att på sökandens vistelse ska bestämmelserna i andra delen av utträdesavtalet tillämpas efter den övergångsperiod som föreskrivs i utträdesavtalet. Ansökningsförfarandet ska tillämpas i alla situationer, oberoende av var och när uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet söks. I praktiken kommer största delen av sökandena att ansöka om uppehållsrätt i enlighet med utträdesav-

RP 96/2020 rd

talet i detta förfarande och inom den tidsfrist som anges i följande moment. Ansökningsförfarandet ska tillämpas i många år ännu efter övergångsperiodens utgång, eftersom uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kan sökas även efter flera år.

I 2 mom. föreskrivs om artikel 18.1 b första stycket och artikel 19.1 i utträdesavtalet. Dessa bestämmelser i utträdesavtalet förutsätter att det stiftas en lag i fråga om inom vilken tid uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kan sökas. Ansökningstiden gäller medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som vistas i Finland med stöd av unionsrätten före utgången av övergångsperioden och fortsätter vistelsen därefter.

Tidsfristen för att lämna in en ansökan med stöd av artikel 18.1 i utträdesavtalet ska löpa ut minst sex månader efter utgången av övergångsperioden, och enligt artikel 19.1 får en medlemsstat tillåta att ansökan lämnas in under övergångsperioden. I momentet föreskrivs att ansökningstiden för en medborgare i Förenade kungariket och hans eller hennes familjemedlemmar som vistas i Finland före utgången av övergångsperioden börjar den 1 oktober 2020, då lagen avses träda i kraft. Ansökningstiden ska upphöra, och för att den inte ska upphöra under den värsta tiden för sommarsemestrarna, nio månader efter utgången av övergångsperioden. Det är inte ändamålsenligt att i momentet ange slutdatumet för ansökningstiden, eftersom det i artikel 132 i utträdesavtalet föreskrivs om en möjlighet att förlänga övergångsperioden. Enligt artikel 132.1 i utträdesavtalet ”får gemensamma kommittén före den 1 juli 2020 anta ett enda beslut om förlängning av övergångsperioden med högst ett eller två år”. Om övergångsperioden inte förlängs, börjar ansökningstiden i praktiken torsdagen den 1 oktober 2020 och slutar torsdagen den 30 september 2021, dvs. den varar i ett år.

I fråga om 2 mom. bör det noteras att den tidsfrist för inlämnande av ansökan som anges i momentet gäller medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som vistas i Finland före utgången av övergångsperioden. I artikel 18.1 b andra stycket i utträdesavtalet föreskrivs särskilt om tidsfristen för inlämnande av ansökan i fråga om sådana personer som har rätt att inleda sin vistelse i Finland efter övergångsperiodens utgång. Tidsfristen är då tre månader efter deras ankomst eller efter utgången av den tidsfrist som avses i detta moment, beroende på vilken tidpunkt som infaller sist.

I fråga om 2 mom. ska det dessutom noteras att det i artikel 18.1 d i utträdesavtalet föreskrivs om situationer där sökanden inte iakttar den tidsfrist för inlämnande av ansökan som avses i 2 mom. Då ska Migrationsverket bedöma alla omständigheter i ärendet och skäl för att tidsfristen inte har iakttagits. Sökanden ska tillåtas att lämna in en ansökan inom en rimlig ytterligare period, om det finns rimliga skäl för underlåtenheten att iaktta tidsfristen.

I 9 § 2 mom. föreskrivs det om ansökan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet när inresan sker första gången från och med den 1 oktober 2020, men före utgången av övergångsperioden. När inresan sker första gången efter övergångsperioden och sökanden inte omfattas av utträdesavtalet, tillämpas de allmänna bestämmelserna om inresa och vistelse i landet i utlänningslagen.

När en ansökan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet lämnas in ska sökanden enligt artikel 18.1 b i utträdesavtalet omedelbart ges ett intyg om att ansökan om uppehållsstatus har lämnats in. När intyget har erhållits är sökandens vistelse laglig efter utgången av övergångsperioden till dess att uppehållsrätten i enlighet med utträdesavtalet har beviljats. Om beslutet är negativt, blir vistelsen olaglig när beslutet har vunnit laga kraft.

Dessutom ska artikel 19.4 i utträdesavtalet beaktas, enligt vilken om ansökan avslås före utgången av övergångsperiodens utgång får sökanden lämna in en ny ansökan när som helst före

utgången av den ansökningstid som anges i det föreslagna 2 mom. Vidare ska det beaktas att enligt artikel 19.2 ska beslut som fattas i enlighet med artikel 18.1 inte träda i kraft förrän efter övergångsperiodens utgång. Enligt artikel 18.1 r i utträdesavtalet ska sökanden ha tillgång till domstolsprövning och, om så är lämpligt, prövning av administrativ myndighet i värdstaten av beslut om avslag på ansökan om uppehållsstatus.

2 §. I paragrafen föreskrivs det om ansökan om permanent uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet i en situation där sökanden inte har något intyg om permanent uppehållsrätt. I en sådan situation tillämpas inte bestämmelsen i artikel 18.1 h i utträdesavtalet på honom eller henne. Sökanden har inget intyg, eftersom han eller hon inte har ansökt om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare eller permanent uppehållskort för familjemedlemmar. Paragrafen ska tillämpas på sökande som har registrerat sin uppehållsrätt i enlighet med EU-rätten eller ansökt om uppehållskort för familjemedlemmar och som har vistats lagligt i Finland under en oavbruten period av fem år före utgången av övergångsperioden. Direktivet om fri rörlighet antogs den 29 april 2004 och utlänningslagens 10 kap. om vistelse i fråga om medborgare i Europeiska unionen och därmed jämförbara personer trädde i kraft den 30 april 2007. Bestämmelsen behövs eftersom unionsrätten inte förpliktar en EU-medborgare att separat ansöka om ett registreringsintyg som visar att han eller hon har permanent uppehållsrätt eller en familjemedlem att ansöka om ett permanent uppehållskort.

Behovet av bestämmelsen i fråga om innehavare av uppehållstillstånd framgår också av högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut HFD 2011:64. Enligt beslutet eftersom A vid den tidpunkt när hans uppehållstillstånd hade gått ut oavbrutet uppehållit sig i Finland de fem år som förutsätts i 161 g § i utlänningslagen, behövdes en registrering av unionsmedborgares uppehållsrätt inte längre för hans vidkommande, utan han hade direkt med stöd av lagen sådan permanent uppehållsrätt om vilken bestäms i nämnda lagrum och kunde om han så önskade begära ett intyg om denna rätt. Högsta förvaltningsdomstolen motiverar dessutom sitt beslut med ”Eftersom ställningen för unionsmedborgare som bott länge här redan före lagändringen inte har beaktats genom en övergångsbestämmelse, kan detta inte leda till att deras rättsliga ställning försämras. A hade iakttagit bestämmelserna i den föregående utlänningslagen till 2007, och när det i den nya lagen inte ingår bestämmelser om registrering av permanent uppehållsrätt har sådan registrering inte kunnat krävas av honom.”

Mot bakgrund av det som nämns i de föregående styckena har det i fråga om medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar bosatta i Finland inte kunnat antas eller krävas att de ansöker om ett intyg om registrering av permanent uppehållsrätt för EU-medborgare och ett permanent uppehållskort för familjemedlemmar. De har heller inte kunnat antas känna till att det i utträdesavtalet har tagits in en bestämmelse som ger förekomsten av det nämnda intyget en särskild betydelse. Eftersom intyg som styrker uppehållsrätten är gamla och oenhetliga till formen och en del av dem har utfärdats innan skyldigheten att registrera EU-medborgare trädde i kraft den 30 april 2007 i utlänningslagen, är det dock motiverat att byta ut sådana intyg mot intyg i enlighet med utträdesavtalet. Genom bestämmelsen underlättas också ställningen för sökande som har bott i Finland under en särskilt lång tid, varför det inte är motiverat att kräva att de utreder sin vistelse i någon större utsträckning. Vid beslutsfattandet ska 156 § och 156 a § 1 mom. i utlänningslagen dock beaktas, dvs. en förutsättning för beviljande av permanent uppehållsrätt enligt utträdesavtalet är endast att sökanden inte anses äventyra allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan.

3 §. I paragrafen föreskrivs om inlämnande av en ansökan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet i Finland och utomlands. I Finland ska ansökan lämnas in till Migrationsverket och utomlands till en finsk beskickning. Det är möjligt att ansöka om uppehållsrätt utomlands vid en finsk beskickning både under den ansökningstid som anges i 1 § 2 mom. och därefter.

Uppehållsrätten söks huvudsakligen i Finland och direkt genom en ansökan till Migrationsverket. Det finns dock också situationer där sökanden under tillfällig frånvaro som inte överstiger sex månader per år och längre frånvaro på grund av värnplikt eller en frånvaro på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, såsom graviditet och förlossning, allvarlig sjukdom, studier eller yrkesutbildning eller utstationering på grund av arbete i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland vistas utanför Finland under den tid som anges i 1 § 2 mom. eller efter den, varför sökanden ska kunna ansöka utomlands om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Sökanden har också under sin vistelse i Finland kunnat få permanent uppehållsrätt för EU-medborgare, som han eller hon enligt artikel 15.3 i utträdesavtalet förlorar endast genom att vara borta från Finland i mer än fem på varandra följande år. Sökanden kan således vistas utomlands i flera år, varför det ska vara möjligt att ansöka utomlands om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Därför ska en ansökan utomlands lämnas till en finsk beskickning.

4 §. I 1 mom. föreskrivs att ett uppehållstillståndskort ges som bevis på uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Eftersom det är fråga om ett likadant uppehållstillståndskort som utfärdas till en tredjelandsmedborgare och som det föreskrivs om i 33 a § i utlänningslagen, är det motiverat att hänvisa till denna bestämmelse i utlänningslagen. I momentet föreskrivs det konstaterande att bestämmelser om de anteckningar som ska göras på uppehållstillståndskortet finns i genomförandebeslutet. I genomförandebeslutet föreskrivs om en enhetlig form för uppehållstillståndskortet och om de anteckningar som ska göras på kortet när uppehållsrätten beviljas med stöd av utträdesavtalet, varför hänvisningen till beslutet är befogad. Endast den anteckning som gäller permanent uppehållsrätt tas för tydlighetens skull in i lagen, eftersom det inte föreskrivs om den i genomförandebeslutet.

Enligt artikel 1 andra stycket i genomförandebeslutet ska uppgiften i fält 10 ”Typ av tillstånd” i bilagan till förordning (EG) nr 1030/2002 vara ”artikel 50 i EU-fördraget” eller enligt artikel 2 andra stycket, om det är fråga om en gränsarbetare enligt artikel 26 i utträdesavtalet, ”artikel 50 i EU-fördraget – gränsarbetare”. I fält 12 ”Anmärkningar” i bilagan till förordning (EG) nr 1030/2002 ska det dessutom anges att handlingen har utfärdats i enligt artikel 18.1 i utträdesavtalet. På uppehållstillståndskortet görs dessutom anteckningen ”P” när det är fråga om permanent uppehållsrätt, för att sökandens status ska kunna utläsas av uppehållstillståndskortet.

I 2 mom. föreskrivs i enlighet med artikel 1 tredje stycket och artikel 2 tredje stycket i genomförandebeslutet att det uppehållstillståndskort som utfärdas som bevis på uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet ska vara giltigt i fem år. Giltighetstiden ska motsvara den maximala giltighetstiden för uppehålls- och uppehållstillståndskort, identitetskort och pass samt den minimitid som föreskrivs i de nämnda bestämmelserna i genomförandebeslutet. I bestämmelserna föreskrivs att handlingen ska vara i kraft i minst fem och högst tio år. Giltighetstiden på fem år för ett uppehållstillståndskort som utfärdas med stöd av utträdesavtalet är således motiverad i förhållande till giltighetstiden för motsvarande nationella handlingar och med beaktande av den minimitid för giltigheten som fastställs i genomförandebeslutet.

5 §. I paragrafen föreskrivs med stöd av artikel 14.1 andra stycket i utträdesavtalet att det efter det att fem år har förflutit från utgången av övergångsperioden i samband med inresa eller utresa inte godkänns nationella identitetshandlingar som inte innehåller ett chip som överensstämmer med Internationella civila luftfartsorganisationens krav på biometrisk identifiering. I Finland godkänns som handlingar som berättigar till passerande av gräns identitetskort eller identitetsbevis som en EU-medlemsstat har utfärdat till sina medborgare. Även om en medborgare i Förenade kungariket har fått ett identitetsbevis från en annan EU-medlemsstat där han eller hon vistas med stöd av utträdesavtalet, godkänner Finland det inte som en handling som berättigar till passerade av gräns och inresa. Endast identitetskort som en EU-medlemsstat beviljat sina medborgare godkänns i Finland som en handling som berättigar till passerande av gräns och

inresa. Förenade kungariket utfärdar inte identitetsbevis till sina medborgare. Denna bestämmelse i utträdesavtalet kan således ha betydelse för EU-medborgare som vistas i Förenade kungariket med stöd av utträdesavtalet och vid användningen av de identitetshandlingar som utfärdats för dem för att resa till och lämna Förenade kungariket. För medborgare i Förenade kungariket får frågan dock betydelse om Förenade kungariket börjar utfärda egna identitetsbevis för sina medborgare.

6 §. Enligt det föreslagna 1 mom. jämföras de som omfattas av tillämpningsområdet för utträdesavtalet med unionsmedborgare i enlighet med 2 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och registreras som arbetssökande. Registreringen som arbetssökande är en arbetskraftspolitisk förutsättning för att få arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd. Tredjelandsmedborgare registreras som arbetssökande, om de har rätt att förvärvsarbeta med stöd av ett beviljat uppehållstillstånd och om tillståndet inte är förenat med några begränsningar som gäller arbetsgivaren.

Upphållsrätten för en person som omfattas av utträdesavtalet ska grunda sig på den uppehållsrätt som beviljats med stöd av artikel 18.1 i utträdesavtalet och på den fortsatta uppehållsrätten. Personen omfattas således inte av begränsningen enligt 2 kap. 2 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa att få arbetsmarknadsstöd, om personen inte är finsk medborgare. Enligt den bestämmelsen har en person som inte är finsk medborgare inte rätt till arbetsmarknadsstöd, om han eller hon har rätt att förvärvsarbeta på basis av ett tillfälligt uppehållstillstånd. Begränsningen i fråga om arbetsmarknadsstöd gäller uttryckligen den persongrupp som nämns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, till exempel arbetstagare i korta visstidsanställningar och utstationerade arbetstagare.

I 2 mom. föreskrivs det att sökanden har rätt att arbeta och bedriva företagsverksamhet. Enbart uppehållsrätten kan inte automatiskt leda till slutsatsen att tredjelandsmedborgaren också har rätt att arbeta samt rätt att bedriva näringsverksamhet. Med tanke på arbetsgivarföretagen, arbetstagarna och näringsidkarna är det dessutom viktigt att de nämnda rättigheterna tydligt skrivs in i lagen och att till exempel arbetsgivaren kan konstatera arbetstagarens rätt att arbeta direkt av lagen. En tredjelandsmedborgares rätt att arbeta, som är obegränsad, är också tillsammans med att personen har anmält sig som arbetslös arbetssökande vid arbets- och näringsbyrån en förutsättning för erhållande av utkomstskydd för arbetslösa. Således är det också med tanke på konstaterandet av rätten till utkomstskydd för arbetslösa viktigt att rätten att arbeta entydigt skrivs in i lagen.

7 §. I 1 mom. föreskrivs att Migrationsverket är behörig myndighet i ärenden som gäller uppehållsrätt enligt den andra delen av utträdesavtalet. Således behandlar och avgör Migrationsverket ansökan med tillämpning av utträdesavtalet den nu föreslagna lagen.

I 2 mom. föreskrivs att en finsk beskickning har behörighet att ta emot en ansökan utomlands. Upphållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kan sökas utomlands, till exempel i en situation där en person tillfälligt vistas utanför Finland. Beskickningen ska sända ansökan till Migrationsverket för behandling och avgörande.

I fråga om 2 mom. bör det noteras att det i utträdesavtalet föreskrivs att om det av familjemedlemmar efter övergångsperiodens utgång krävs visering för inresa i landet så ska beviljandet av viseringar underlättas och de ska utfärdas gratis så snart som möjligt på grundval av ett påskynat förfarande. Då kommer sökanden in i landet med visum och ansöker om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet i Finland.

RP 96/2020 rd

I 3 mom. föreskrivs om de bestämmelser som ska tillämpas på delgivning av beslut i Finland och utomlands. På delgivningen tillämpas samma bestämmelser som tillämpas på delgivningen av beslut om uppehållstillstånd.

8 §. I paragrafen föreskrivs det om ändringssökande genom en hänvisning till lagen om rättgång i förvaltningsärenden (808/2019).

9 §. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om lagens ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2020 för att det då ska vara möjligt att börja ta emot och behandla ansökningar om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet.

I 2 mom. föreskrivs att lagen ska tillämpas också på inresa för sådana medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som anländer till Finland första gången under tiden mellan den dag då lagen träder i kraft och utgången av övergångsperioden. Då är det inte motiverat att längre kräva registrering av uppehållsrätten enligt 10 kap. i utlänningslagen. I detta skede är det motiverat att direkt ansöka om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet och därmed undvika en onödig dubbel ansökan inom en kort tid.

Bestämmelsen i 2 mom. innebär att medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som kommer till landet från och med den 1 oktober 2020 med stöd av den fria rörligheten inte längre ska ansöka om registrering och uppehållskort enligt 10 kap. i utlänningslagen, utan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet, när dessa har för avsikt att fortsätta sin vistelse i Finland också efter övergångsperiodens utgång. När inresan sker första gången från och med den 1 oktober 2020, varar uppehållsrätten utan skyldighet att registrera vistelsen från den tidpunkten till utgången av året, eftersom de bestämmelser om fri rörlighet som grundar sig på EU-rätten tillämpas till utgången av övergångsperioden, dvs. till och med den 31 december 2020. Om övergångsperioden förlängs i enlighet med artikel 132 i utträdesavtalet gäller inte det ovan nämnda, och den fria rörligheten ska tillämpas, om inte något annat överenskommit i beslutet om förlängning av övergångsperioden, till utgången av den förlängda övergångsperioden. Då bestäms alltså de start- och slutdatum för ansökningsförfarandet som nämns i föregående stycke enligt slutdatumet för den förlängda övergångsperioden.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer 2020 (1457/2019) ska det föreskrivas om de avgifter som tas ut för ansökningar med stöd av artikel 18.1 g i utträdesavtalet. Förordningen utfärdas årligen, men den ska ändras under 2020 så att det i förordningen beaktas ansökningarna enligt utträdesavtalet och ändringen ska träda i kraft samtidigt som den föreslagna lagen, dvs. den 1 oktober 2020.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2020, eftersom den tidsfrist inom vilken uppehållsrätt enligt utträdesavtalet kan börja sökas börjar då.

10 Verkställighet och uppföljning

I artikel 18.1 c i utträdesavtalet föreskrivs att ansökningstiden för uppehållsrätt enligt utträdesavtalet, som det föreskrivs om i 1 § 2 mom. i den föreslagna lagen, automatiskt förlängs med ett år i en viss situation. Förlängningen sker om EU eller Förenade kungariket underrättar den

andra om att tekniska problem hindrar antingen registreringen av ansökningarna eller utfärdandet av ett intyg till sökanden omedelbart när ansökan har lämnats in. Om sådana problem uppstår, ska Finland offentliggöra en underrättelse och i god tid förse de berörda personerna med lämplig offentlig information.

Kommissionen samordnar insamlingen av uppgifter om medlemsstaternas tillämpning av utträdesavtalet.

Artikel 164 i utträdesavtalet innehåller bestämmelser om en gemensam kommitté bestående av företrädare för unionen och Förenade kungariket. Kommittén ska ansvara för genomförandet och tillämpningen av utträdesavtalet och ska enligt artikel 132 besluta om en förlängning av övergångsperioden. Unionen och Förenade kungariket får hänskjuta frågor som rör genomförandet, tillämpningen och tolkningen av utträdesavtalet till gemensamma kommittén. Gemensamma kommittén ska bland annat övervaka och främja genomförandet och tillämpningen av utträdesavtalet. Den får också delegera uppgifter till specialiserade kommittéer. I den specialiserade kommittén för medborgerliga rättigheter som inrättats enligt artikel 165 i utträdesavtalet ska frågor som rör uppehållsrätt behandlas.

11 Förhållandet till grundlagen samt lagstiftningsordning

Förenade kungariket utträdde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen den 1 februari 2020 genom ett utträdesavtal mellan Förenade kungariket och EU. Utträdesavtalet är ett unionsavtal som tillämpas som sådant och kan åberopas direkt av en person som omfattas av avtalets tillämpningsområde.

I utträdesavtalet överläts det åt medlemsstaterna att besluta om de processuella frågorna, i vilket förfarande och enligt vilken tidtabell uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kan sökas. Utträdesavtalet innehåller substansbestämmelser om vem som kan få uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet och under vilka förutsättningar. I propositionen föreslås således att det stiftas en lag om de förfarandebestämmelser i utträdesavtalet som gäller uppehållsrätten i fråga om vilka parterna, och Finland som en av EU:s medlemsstater, ska göra sitt val. Valet inverkar inte direkt på uppehållsrätten och skyldigheterna för medborgare i Förenade kungariket som är bosatta i Finland och deras familjemedlemmar, utan på vilka åtgärder som förväntas av dem och när. Procedurbestämmelserna är på så sätt av betydelse, att den uppehållsrätt som föreskrivs i utträdesavtalet kan förvärfvas med iakttagande av dem. Uppehållsrätten, i synnerhet kravet på laglig vistelse i landet, utgör i allmänhet också en grund för erhållande av andra rättigheter.

Enligt grundlagens 9 § 4 mom. regleras rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet genom lag. Kravet på bestämmelser i lag innebär förutom ett förbud mot diskriminering och godtycklighet även ett krav på att grunderna för beslutsfattande och beslutsförfarande ska regleras på ett sätt som garanterar individernas rättsskydd. Genom den föreslagna lagen fastställs förfarandena för ansökan om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet och säkerställs kravet på likabehandling enligt 6 § i grundlagen i förhållande till andra utlänningar, i den mån det är möjligt att göra en jämförelse när Förenade kungariket är det enda land som har utträtt ur EU och försatt sina medborgare i en exceptionell ställning.

Genom en förlängning av uppehållsrätten tryggas näringsfrihet och rätt till arbete i enlighet med 18 § 1 mom. i grundlagen. De personer som omfattas av utträdesavtalet har på basis av EU-medborgarskapet haft rätt att arbeta och idka näring, som efter övergångsperioden fortsätter som en rätt enligt utträdesavtalet, varför de efter övergångsperiodens utgång fortfarande rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som de valt. Som säkerhet för den rätt

RP 96/2020 rd

som tryggas i grundlagen föreslås i lagen en uttrycklig och informativ bestämmelse om rätten att arbeta och bedriva företagsverksamhet.

Enligt utträdesavtalet ska Finland välja mellan det så kallade ansökningsförfarandet (artikel 18.1) och fastställandeförfarandet (artikel 18.4). I denna proposition föreslås det att ansökningsförfarandet ska väljas. För närvarande krävs detta förfarande av EU-medborgare och tredjelandsmedborgare. Sökanden ska alltså lämna in en ansökan och myndigheten ska undersöka förutsättningarna för ett positivt beslut.

Medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar, som redan är bosatta i Finland och kanske har bott här länge, är tvungna att ansöka om en ny status för uppehållsrätten. Undantagna från detta är dock de som enligt utträdesavtalet inte är skyldiga att byta ut sin på EU-rätten grundade uppehållsrätt. Någon sådan skyldighet har inte de medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som har utövat sin rätt till fri rörlighet enligt EU-rätten och på grundval av den lagligen och i fem år har vistats i Finland och innehar ett intyg om permanent uppehållsrätt.

Enligt utträdesavtalet ska alla andra, dvs. de som inte har vistats i Finland i fem år före utgången av övergångsperioden, och även de som har vistats i Finland i fem år men som inte har ansökt om permanent uppehållsrätt för EU-medborgare, ansöka om ny uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. Detta sker i ett ansökningsförfarande där förutsättningarna för uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet kontrolleras. I den föreslagna lagen föreslås en särskild bestämmelse för den senare gruppen. Syftet med bestämmelsen är att beakta de mänskliga förhållandena och berättigade förväntningar som de medborgare i Förenade kungariket som länge bott i Finland och deras familjemedlemmar har med tanke på boendet, arbetet, utövandet av näringsverksamhet och kontinuiteten för de band de har knutit i landet.

Ansökan görs inom den tid som Finland bestämmer med stöd av utträdesavtalet. Det är framför allt fråga om att medborgare i Förenade kungariket som är bosatta i Finland och deras familjemedlemmar hinner ansöka om ny uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet. I utträdesavtalet föreskrivs en minimitid på sex månader för ansökan. Ansökan förutsätter att en ansökan görs och att sökanden besöker Migrationsverkets verksamhetsställe för identifiering och lämnande av biometriska uppgifter. Tidsfristen ska således vara tillräckligt lång också med tanke på Migrationsverket för att verket utan problem ska kunna ta emot alla sökande, som kommer att vara något under 5 000. I denna proposition föreslås det att uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet ska kunna sökas från och med den 1 oktober 2020 så att sista ansökningsdagen är den 30 september 2021. Med beaktande av antalet medborgare i Förenade kungariket och deras familjemedlemmar som bor i Finland bedöms ansökningstiden på ett år vara tillräckligt lång både för de sökande och för Migrationsverket.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om genomförande av vissa bestämmelser om uppehållsrätt i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

På vistelsen för sådana medborgare i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland och deras familjemedlemmar (*sökanden*) som omfattas av avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (*utträdesavtalet*) ska bestämmelserna i andra delen av utträdesavtalet tillämpas efter den övergångsperiod som föreskrivs i utträdesavtalet och på ansökan om uppehållsrätt ska artikel 18.1 i utträdesavtalet tillämpas.

En sökande som med stöd av EU-rätten har vistats eller vistas i Finland före övergångsperiodens utgång och fortsätter vistelsen därefter ska ansöka om uppehållsrätt som avses i utträdesavtalet. Ansökan kan göras från och med den 1 oktober 2020 och den ska göras senast när nio månader har förflutit från övergångsperiodens utgång.

2 §

En sökande som har uppehållit sig lagligt i Finland under en oavbruten period av fem år före utgången av övergångsperioden och som inte har ett giltigt intyg om permanent uppehållsrätt ska ansöka om permanent uppehållsrätt som avses i utträdesavtalet inom den tid som anges i 1 § 2 mom. En förutsättning för beviljande av permanent uppehållsrätt är att sökanden inte anses äventyra allmän ordning eller allmän säkerhet eller folkhälsan på det sätt som föreskrivs i 156 § och 156 a § 1 mom. i utlänningslagen (301/2004).

3 §

En i denna lag avsedd ansökan om uppehållsrätt ska i Finland lämnas in till Migrationsverket och utomlands till en finsk beskickning.

4 §

Som bevis på uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet ges sökanden ett uppehållstillståndskort enligt 33 a § i utlänningslagen. Bestämmelser om de anteckningar som ska göras på uppehållstillståndskortet finns i kommissionens genomförandebeslut C(2020) 1114 om handlingar som ska utfärdas av medlemsstaterna i enlighet med artikel 18.1 och 18.4 och artikel 26 i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen. Dessutom görs anteckningen ”P” när det är fråga om permanent uppehållsrätt.

Upphållstillståndskortet är giltigt i fem år.

RP 96/2020 rd

5 §

Ett nationellt identitetsbevis som inte innehåller ett chip som uppfyller Internationella civila luftfartsorganisationens krav på biometrisk identifiering godkänns inte i Finland efter det att fem år har förflutit från utgången av övergångsperioden som ett dokument som ger sökanden rätt till inresa eller utresa.

6 §

Sökanden jämställs med personer som avses i 2 kap. 2 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

Sökanden har rätt att arbeta och bedriva företagsverksamhet.

7 §

Migrationsverket är behörig myndighet för behandlingen och avgörandet av sådana ansökningar om uppehållsrätt som avses i denna lag.

En finsk beskickning är behörig myndighet att ta emot en ansökan utomlands och sända den till Migrationsverket.

På delgivning i Finland och utomlands av beslut om ansökan tillämpas 203, 204, 205 och 206 § i utlänningslagen.

8 §

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

9 §

Denna lag träder i kraft den 20.

Denna lag tillämpas också på sökande som anländer till landet första gången efter lagens ikraftträdande, men före utgången av övergångsperioden. På en sådan sökande tillämpas inte vad som i 159 och 161 a § i utlänningslagen föreskrivs om registrering av uppehållsrätt och ansökan om uppehållskort. Sökanden ska ansöka om uppehållsrätt i enlighet med utträdesavtalet före utgången av övergångsperioden.

RP 96/2020 rd

Helsingfors den 11 juni 2020

Statsminister

Sanna Marin

Inrikesminister Maria Ohisalo

RP 96/2020 rd

Bilaga
Valitse kohde.